

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

XVI International Science Conference
«Integration of scientific solutions and
methods into practice»

April 24 - 26, 2023
Paris, France

INTEGRATION OF SCIENTIFIC SOLUTIONS AND METHODS INTO PRACTICE

Abstracts of XVI International Scientific and Practical Conference

Paris, France

(April 24 – 26, 2023)

UDC 01.1

ISBN – 9-789-40368-865-7

The XVI International Scientific and Practical Conference «Integration of scientific solutions and methods into practice», April 24 – 25, Paris, France. 393 p.

Text Copyright © 2023 by the European Conference (<https://eu-conf.com/>).

Illustrations © 2023 by the European Conference.

Cover design: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© Cover art: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required. Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighboring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

The recommended citation for this publication is: El Kadmiri A. Principles of formatio multifunctional resort and entertainment complexes. Abstracts of XVI International Scientific and Practical Conference. Paris, France. Pp. 17.

URL: <https://eu-conf.com/events/integration-of-scientific-solutions-and-methods-into-practice/>

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES		
1.	Бровді А.А., Поліщук В.В. ОЦІНЮВАННЯ ТРИВАЛОСТІ ТА ДИНАМІКИ ЦВІТІННЯ СОРТІВ ТРОЯНД ГРУПИ ФЛОРІБУНДА В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	13
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
2.	El Kadmiri A. PRINCIPLES OF FORMATIO MULTIFUNCTIONAL RESORT AND ENTERTAINMENT COMPLEXES	17
3.	Білецький І.В. СУТНІСТЬ НЕРУХОМОСТІ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	18
4.	Куніченко А.Д., Тараненко С.В. ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО ВИРІШЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ЗАБУДОВИ МІСТА	23
5.	Одінцова С.О., Попова К.В., Поцелуйко М.Є. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАЛЬНОГО ВИРІШЕННЯ БАГАТОПОВЕРХОВОГО БУДИНКУ	27
6.	Павелко А.В. РИНОК СОЦІАЛЬНОГО ТА ДОСТУПНОГО ЖИТЛА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	31
ART HISTORY		
7.	Гринчук І.П., Місько Г.С., Овод Н.М. ФЕНОМЕН ДИНАСТІЙ МУЗИКАНТІВ -ВИКОНАВЦІВ ТА ПЕДАГОГІВ ТЕРНОПІЛЛЯ	34
8.	Черній В., Савчук І. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В ОНЛАЙН- ФОРМАТІ	40
BIOLOGY		
9.	Мамотенко А.В., Комісова Т.Є., Осинський М.І. ОЦІНКА РІВНІВ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЕМПАТИЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ У ПІДЛІТКІВ ЯК ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА ОСНОВА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ	42

CHEMISTRY		
10.	Чигвінцева О.П., Бойко Ю.В. ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	48
ECONOMY		
11.	Hanusych V., Solnoki P. AZ INFLÁCIÓ ÉS A MUNKANÉLKÜLISÉG KÖZÖTT LÉVŐ KARCSOLAT ELMÉLETI ASPEKTUSAI	55
12.	Архипенко С.В. ДОКУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ЗГІДНО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	58
13.	Бехтер Л.А., Пилипенко А.О. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ЛОГІСТИКИ	61
14.	Бондаренко Н.М., Зарожевська Г.В. РОЛЬ АУДИТУ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ	65
15.	Західна О.Р., Огребчук В.А. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	69
16.	Кравченко В.П. ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ	73
17.	Луніна І.О. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ У ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ УМОВАХ	76
18.	Приймак С.В., Діхтярук Д.С. ЧИННИКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	81
19.	Роледерс В. МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИРКУЛЯРНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ	85

20.	Слюсаренко М.О., Соломицький О.І. АНАЛІЗ ЗМІН, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬСЯ В ЕКОНОМІЦІ РОСІЇ ПРОТЯГОМ ПЕРШОГО РОКУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	91
21.	Стояненко І.В., Петренко І.М. ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ	96
22.	Татарин Н.Б., Фурман О.О. ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В РОЗРІЗІ ВОЄННОГО НАПАДУ НА УКРАЇНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ	100
GEOGRAPHY		
23.	Тихоненко В.О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ КИЇВСЬКОГО РЕГІОНУ	105
GEOLOGY		
24.	Ішков В.В., Козій Є.С., Козар М.А. АНАЛІЗ ЗВ'ЯЗКУ ЗАГАЛЬНОГО ВМІСТУ МЕТАЛІВ З МІНЕРАЛІЗАЦІЄЮ ПЛАСТОВОЇ ВОДИ РОДОВИЩ НАФТИ ДНІПРОВСЬКО-ДОНЕЦЬКОЇ ЗАПАДИНИ	109
25.	Владик Д.В. МІНЕРАЛЬНИЙ СКЛАД ДРІБНИХ СЕЧІВИХ КАМЕНІВ МЕШКАНЦІВ М. КАМ'ЯНСЬКЕ (УКРАЇНА)	120
26.	Мокрицька Т.П. ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СТРУКТУРИ ГЕОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ТЕХНОГЕНЕЗУ	130
27.	Чернобук О.І. ЗВ'ЯЗОК ГЕРМАНІЮ З БЕРИЛІЄМ У ВУГІЛЬНОМУ ПЛАСТІ С6Н ШАХТИ "ТЕРНІВСЬКА" (УКРАЇНА)	133
JURISPRUDENCE		
28.	Аванесян Г.М., Лісний І.А., Лісовець М.А. ПИТАННЯ ПОКАЗАНЬ СВІДКІВ ЯК ЗАСІБ ДОКАЗУВАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	143

29.	Вереща Р.В. ФІЛОСОФСЬКО-СВІТОГЛЯДНІ ОСНОВИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	147
30.	Самороков В.О., Сорокіна В.С. ПРОБЛЕМА ЗМЕНШЕННЯ ВИДІВ ПОКАРАНЬ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ АБО ЧОМУ ЗАКОН ПРО ПОСИЛЕННЯ ПОКАРАНЬ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ НЕБЕЗПЕЧНИЙ ДЛЯ АРМІЇ	151
MANAGEMENT, MARKETING		
31.	Tymoshenko D. CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND CULTURE: WHY DOES EVERYTHING START WITH THEM	155
32.	Kulinich T., Tymchyna Y. DEVELOPMENT OF INNOVATIVE STRATEGY FOR ENTERPRISE COMPETITIVE ADVANTAGES	161
33.	Онишко М.М. ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ МЕТОДІВ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ	164
MEDICINE		
34.	Burtakova A.V., Lyutenko M.A. THE METHOD OF LAYERED PREPARATION OF MUSCLES, FASCIAE, AND VASCULAR-NERVE BUNDLES OF THE LOWER EXTREMITIES OF FETUSES AND NEWBORNS	167
35.	Trutyak I., Zukovskiy V., Trutyak J. SOFT TISSUE DEFECTS OF THE HAND AFTER SEVERE TRAUMA	170
36.	Meybaliyev M.T.O., Korenyako L.B. THE MERITS OF THE GREAT LEADER HEYDAR ALIYEV IN THE HISTORY OF NATIONAL STATEHOOD	172
37.	Antonova O., Glavatskaya V. CHILDREN HEALTH RISK RELATED TO LEAD EXPOSURE	174
38.	Antoniuk O.P. TOPOGRAPHO-ANATOMICAL CHARACTERISTICS OF THE STRUCTURE OF THE ILEUM IN ATRESIA OF NEWBORNS	177

39.	Oshurko A.P., Oliinyk I.Y., Kuzniak N.B. CLINICAL AND ODONTOLOGICAL APPLICATION OF TOPOGRAPHIC CLASSIFICATION OF THE HUMAN MANDIBULAR CANAL	184
40.	Кіреєв І., Жаботинська Н., Кононенко В. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРОРАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ФАРМАКОТЕРАПІЇ ОСТЕОАРТРОЗА	187
41.	Дідковський О.П., Котляревський Д.К. ХВОРОБА ГОФФА	190
42.	Кірія Д.Г. ПРОГНОСТИЧНА РОЛЬ ЕКСПРЕСІЇ МАРКЕРІВ KI-67 ТА BCL-2 ПРИ ХРОНІЧНОМУ ЕНДОМЕТРИТІ У ЖІНОК З БЕЗПЛІДДЯМ	193
43.	Побеленский К.О., Дубовик В.М., Гончарова О.А. УЛЬТРАЗВУКОВА ДІАГНОСТИКА ЯК ОПТИМАЛЬНИЙ СКРИНІНГОВИЙ МЕТОД ВИЯВЛЕННЯ ПЕРВИННОГО ГІПЕРПАРАТИРЕОЗА	196
PEDAGOGY		
44.	Didenko Z., Lazarenko T., Maksymova I. LINGUISTIC AND SOCIOCULTURAL ASPECTS THAT AFFECT THE EFFECTIVENESS OF COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING	199
45.	Ibdimin Z.D., Kasim M.K., Masmakhunova S.M. APPLYING CONTEXTUAL TASKS IN BIOLOGY CLASSES	202
46.	Kosylo N.V., Andriiuk D.M., Dovga S.V. ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF DISTANCE LEARNING FOR STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS	206
47.	Romanchuk N. FORMATION OF MATHEMATICAL COMPETENCE AS A PEDAGOGICAL ISSUE	209
48.	Литвиненко В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЄВРОПІ. ШВЕЦІЯ	214

49.	Чепурна В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГАДЖЕТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ОН-ЛАЙН ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	217
50.	Гаморак Г.П., Гаморак М.І., Грищук М.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ЯКІСНОЇ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В ІФНМУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	222
51.	Кононюк В.Д., Яковлева В.А. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	224
52.	Лукіна Г.М. ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ОБДАРОВАНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	228
53.	Попова І.І., Гончаренко С.Ю. РОЛЬ ПЕДАГОГА В ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	233
54.	Татьянчикова І.В. НАВЧАННЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ	237
55.	Третяк О.П. СПІВДРУЖНІСТЬ СЕРДЕЦЬ ЗАРАДИ УСПІХУ ДІТЕЙ	241
56.	Хренова В.В. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНИХ КОМПОНЕНТІВ, ЩО ФОРМУЮТЬ ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ В ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	245
57.	Циба А.А., Кир'язова О.В. МЕТОДИКА СЛІЛ. ОСНОВНІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	249

PHARMACEUTICS		
58.	Гахраманова В. ЛОЯЛЬНІСТЬ СПОЖИВАЧІВ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ	252
59.	Грищенко А.С. РОСЛИННІ НООТРОПИ	255
60.	Демченко В.Ю. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОЦЕСИ КАМЕНЕУТВОРЕННЯ ПРИ УРОЛІТІАЗІ	258
61.	Капустенко В.Ю. ПРОФІЛАКТИКА ШЕМІЧНОЇ ХВОРОБИ СЕРЦЯ	262
62.	Шіман В.Н. ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ПРИ ВАГІТНОСТІ	266
PHILOLOGY		
63.	Daniyeva M.D. STRUCTURAL-SEMANTIC TRANSFERRING IN THE DERIVATION OF PHRASES	269
64.	Авчіннікова Г.Д. "ЛІСОВА ПІСНЯ" ЛЕСІ УКРАЇНКИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ: ПЛЮРАЛІЗМ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ	276
65.	Галка Ю.М. ТЕСТУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	280
66.	Петраш М.А. ФРАНЦУЗЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ХРОНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	283
PHILOSOPHY		
67.	Дятлова І.В. РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК У ВРЕГУЛЮВАННІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	285

68.	Рохман Б.М., Савчук О.І., Білоус С.І. СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРЕКО-КАТОЛИЦИЗМУ	287
PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES		
69.	Фрей М., Малиновська Н. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	290
70.	Ярецька Н.О., Поплавський Д.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ КОНТАКТУ ДВОХ ПОПЕРЕДНЬО НАПРУЖЕНИХ СПІВВІСНИХ ЦИЛІНДРІВ З ПОПЕРЕДНЬО НАПРУЖЕНИМ ШАРОМ	293
PSYCHOLOGY		
71.	Борінштейн Є.Р., Голік Ю.В. СПЕЦИФІКА ПОДОЛАННЯ ОСОБИСТІСТЮ УПРАВЛІНСЬКИХ БАР'ЄРІВ	299
72.	Водолазська О.О., Донець А.В. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	306
73.	Гельбак А.М. РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІННІ МЕТОДИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	312
74.	Даценко О.А. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	315
75.	Кок Г.М. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	319
76.	Курова А.В. СУЧАСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДТРИМКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	323

77.	Онуфрієва Л.А., Родіна-Логвін Т.О. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	327
78.	Туриніна О.Л., Калюжна А.В. ВПЛИВ СТИЛЮ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ПІДЛІТКА	332
SOCIOLOGY		
79.	Лаговська Н.В., Трушик Т.Р. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ НЕПОВНОЛІТНІМИ	338
80.	Сук О., Брусенцова Ю. Е-ЛЕКЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	341
81.	Ярмак Т., Марченко В. РОЗВИТОК ОСОБИСТОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ОТРИМАННЯ ОСВІТИ СУЧАСНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ	346
TECHNICAL SCIENCES		
82.	Baibekova A., Kolesnikova K. METHODOLOGICAL BASIS OF DECISION-MAKING PROCESSES	351
83.	Buczowska K.E., Bousa M., Khliestova O. DEVELOPMENT OF METHODS FOR PURIFICATION OF MERCURY-CONTAINING EMISSIONS DURING FUEL COMBUSTION	356
84.	Liu Dongmei, Song Zhaoyang, Tarelyk V. METHODS FOR SOLVING MODERN SCIENTIFIC PROBLEMS — MBSE	361
85.	Salavelis A., Zinchenko O., Pavlovsky S. MÉLANGES NUTRITIONNELS SPÉCIALISÉS POUR LA NUTRITION DES PATIENTS DES DÉPARTEMENTS GASTROENTÉROLOGIQUES	364
86.	Єремєєв І.С., Єщенко О.І. КОНЦЕПЦІЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ТЕПЛОСПОЖИВАННЯ (SMART HEATING) ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМ ТЕПЛОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУДІВЛІ	368

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ, ЩО ФОРМУЮТЬ ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ В ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Хренова Вікторія Валеріївна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри технологічної та професійної освіти
і декоративного мистецтва Хмельницького
національного університету

Ще не так давно в Україні діти з особливими потребами були практично ізольованими від світу. Школи неохоче відкривали для них двері, а батьки хотіли вберегти своїх діток від зайвого стресу та обирали між індивідуальним навчанням та навчанням у спеціалізованих школах. Проте у липні 2017 року було підписав Закон про інклюзивну освіту. Згідно з ним, діти з особливими потребами можуть навчатися у звичайних школах. Така практика у світі вже активно застосовується, адже це дозволяє «особливим дітям» розвиватися у звичайному соціумі.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти. Майже в кожному сучасному закладі загальної середньої освіти навчаються діти з особливими освітніми потребами. Серед них: діти з розладами зору, слуху та мовлення, опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, емоційно-вольовими розладами, порушеннями розумового розвитку тощо.

Серед основних завдань інклюзивного навчання, які мають вирішувати заклади загальної середньої освіти та освітні установи, є:

- забезпечення різнобічного розвитку дітей, реалізація їхніх здібностей;
- створення освітньо-реабілітаційного середовища для задоволення освітніх потреб учнів з особливими освітніми потребами;
- створення позитивного мікроклімату в закладі з інклюзивним навчанням, формування активного міжособистісного спілкування дітей із вадами розвитку з іншими учнями;
- забезпечення диференційованого психолого-педагогічного супроводу таких дітей;
- надання консультативної допомоги сім'ям, залучення батьків до розроблення індивідуальних планів та програм навчання [1-3].

Основним завданням педагога в умовах інклюзивної освіти є спроектувати освітній процес так, щоб діти почувалися комфортно й упевнено. Учитель має бути здатним максимально використовувати професійні можливості для знаходження форми, що відповідає рівню культури суспільства, природному та творчому потенціалу дитини.

Зважаючи на вище сказане, у зміст підготовки фахівців за освітньою програмою «Середня освіта. Трудове навчання та технології, інформатика» було введено такий обов'язковий освітній компонент, як «Основи інклюзивної освіти».

На нашу думку, разом з такими обов'язковими компонентами, як «Психологія», «Педагогіка», «Теорія та методика технологічного навчання» тощо, вона забезпечуватиме формування готовності майбутніх в до роботи в умовах інклюзивної освіти. Адже під час вивчення дисципліни здобувачі ознайомлюються: з понятійним апаратом та нормативно-правовою базою інклюзивної освіти; категоріями дітей з особливими освітніми потребами та їх характеристикою з точки зору особливостей навчання, сприйняття інформації тощо; складом та діяльністю команди психолого-педагогічного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами; вимогами, порядком розробки та змістом індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами; сутністю поняття «універсальний дизайн у сфері освіти» та принципами універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі; формами організації, методами і засобами інклюзивного навчання; технологіями навчання в інклюзивному освітньому середовищі; технологією оцінювання результатів інклюзивного навчання.

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні роботи (з використанням дискусій та проблемних ситуацій), і мають за мету – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок вирішувати професійні завдання з урахуванням теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Пошук ефективних технологій, завдяки застосуванню яких можна оптимізувати процеси виховання особистості, формування її системи цінностей, готовності до самореалізації в суспільстві є пріоритетним завданням сучасної психолого-педагогічної науки. Відповіддю на питання може стати використання в освітньому процесі засобів мистецтва в контексті арт-терапевтичних та арт-педагогічних технологій.

В арсеналі корекційно-терапевтично-реабілітаційних технологій у роботі з дітьми з особливими потребами особливе місце займає арт-терапія – інноваційна освітня технологія «лікування» засобами образотворчого мистецтва, а саме малюнком, графікою, живописом, скульптурою, для гармонійного розвитку особистості дитини. Як допоміжні засоби в арт-терапії використовують музику, казку, танець, гру, драму тощо. Сучасні дослідники визначають арт-терапію як засіб та технологію реабілітації дітей із проблемами у розвитку за допомогою мистецтва та художньо-творчої діяльності, які базуються на здібностях до

образного сприйняття довкілля. В арт-терапії мистецтво – це діяльність, яка дає змогу експериментувати із художніми образами, символами у якості заміників реальних об'єктів.

Вибір арт-терапії як базової технології в інклюзивній освіті дітей з особливими освітніми потребами сприяє їхній особистісній ідентифікації. Це обумовлено тим, що арт-терапія найбільш повно забезпечує потреби дитини в самоусвідомленні та інтеграції в соціум. Використання арт-терапії забезпечує в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами реалізацію таких функцій, як:

1) діагностувальна (кожен продукт творчості є особливий документ, який містить багато інформації про свого автора, але не може бути основою для постановки діагнозу»);

2) терапевтична (зцілення особистості за допомогою мистецтва, повернення до психологічної цілісності);

3) катарсична (очищення, звільнення від негативних станів);

4) регулятивно-релаксаційна (зняття нервово-психічного напруження, регуляція психосоматичних процесів; моделювання позитивного психоемоційного стану);

5) комунікативно-рефлексивна (забезпечує корекцію відхилень спілкування, формування адекватної міжособистісної поведінки, самооцінки);

6) культурологічна (обумовлена об'єктивним зв'язком особистості з культурою як системою цінностей; розвитком людини на основі засвоєння нею художньої культури, становленням її творчого початку);

7) освітня (спрямована на розвиток особистості та засвоєння нею дійсності засобами мистецтва, що забезпечує отримання знань у сфері мистецтва та практичних навичок у художньо-творчій діяльності);

8) виховна (формування морально-естетичних, комунікативно-рефлексивних основ особистості, сприяння її соціокультурній адаптації за допомогою мистецтва);

9) коректувальна (сприяє профілактиці, корекції та компенсації недоліків розвитку) [4-6].

Враховуючи специфіку професійної діяльності майбутньої вчителів трудового навчання та технологій, кількість технологій та технік обробки конструкційних матеріалів, які вони опановують під час підготовки, а також ефективність арт-терапевтичних та арт-педагогічних технологій в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, було вирішено запропонувати для вивчення курс «Арт-терапія», як одну з вибіркового дисциплін. Адже вибірково освітні компоненти дають можливість поглибити знання у тій чи іншій галузі та підсилити обов'язкові, спрямовані на формування необхідних майбутньому фахівцеві компетентностей.

Під час вивчення дисципліни здобувачі ознайомлюються з базовими поняттями, основними формами та напрямками арт-терапії (зображальна терапія (ізотерапія), мандалотерапія, глинотерапія, колажування, піскова терапія, лялькотерапія, метод «Hand made» тощо); арт-терапевтичними техніками роботи

з емоціями та почуттями, мотивацією, ціле покладанням, з картиною світу та ціннісно-сисловою сферою тощо; вчать інтерпретувати за застосовувати техніки у роботі з учнями.

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням тренінгів, майстер-класів, демонстрування, ілюстрування, інформаційно-комунікаційних технологій), самостійна робота (індивідуальні завдання – реферат), і мають за мету – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними базових практичних навичок щодо організації та впровадження арт-терапевтичних технологій.

Досвід впровадження освітніх компонентів «Основи інклюзивної освіти» та «Арт-терапія» в процесі підготовки майбутніх фахівців у Хмельницькому національному університеті за освітньою програмою «Середня освіта. Трудове навчання та технології, інформатика» свідчить про доцільність такої практики. Здобувачі обирають «Арт-терапію» серед багатьох інших дисциплін і з задоволенням опановують арт-терапевтичні методи та техніки. Під час занять з «Основи інклюзивної освіти» демонструють розуміння та актуальність проблеми впровадження інклюзивного навчання. Активно долучаються до різноманітних тренінгів, майстер-класів та гостьових лекцій на згадану тематику.

Список літератури:

1. Коврігіна Л. М. Формування готовності вчителя до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання / Л. М. Коврігіна // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2017. – № 11 (66). – С. 10-16.
2. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник / З.М. Шевців. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – Львів: «Новий світ – 2000», 2019. – 264 с.
3. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.
4. Сорока О. Можливості арт-терапії в інклюзивній освіті дітей з особливими потребами / О. Сорока // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія «Педагогічні науки». – 2019. – Вип. 45. – С. 163-172.
5. Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів / І. С. Ільченко. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – 150 с.
6. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. / Н. Калька, З. Ковальчук. – Львів : ЛьвДУВС, 2020. – 232 с.